

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. X. 11 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 8. 1963

NAJNOVEJŠI IZSLEDKI O DEDOVANJU: GENETIČEN KODEKS

Med številnimi naravoslovnimi odkritji preteklega stoletja zavzemajo brez dvoma eno najvažnejših mest ideje avguštinskega meniha iz Brna na Moravskem. Gregor Mendel je na samostanskem vrtu opazoval skozi dolga leta posledice križanja raznih vrst graha ter vodil iznajdljive poskuse, ki so ga privedli do spoznanja prvih dednostnih pravil. Ta Mendelova opazovanja niso napravila pravega vtisa pri domačem naravoslovnem društvu in so ostala pozabljena do odkritja njegovih spisov ob vstopu v naše stoletje, ki predstavlja dejansko rojstvo genetike.

V naslednjih petdesetih letih se je genetika razvila v široko naravoslovno znanost, ki nam natančno razodeva vsa pravila, po katerih so očetovske oblike in lastnosti prenašajo na zarod v vseh živih vrsteh. Toda približno po zadnji svetovni vojni pa je napočila nova era za poznavanje te očarljive in bistvene lastnosti živih organizmov, ki je *dednost*. Pod vplivom ogromnega napredka biokemije in odkritja novih skrajno uspešnih tehnik, so se znanstveniki lotili vprašanja, kako so ohranjena navodila za zgraditev novega organizma ter na kakšen način se izražajo v živi celici.

Znano nam je, da se dedna snov nahaja v celičnem jedru v kroglastih nitih, ki jih imenujejo kromosomi. Važen napredek za dumevanje rešitev omenjenih vprašanj je bila natančna ugotovitev kakovosti in notranje zgradbe najdrobnejših delcev v kromosomih. Watson in Crick sta pred desetimi leti odkrila, da ima poglavitna jedrna snov obliko zavite lestve, pri kateri so prečnice, v parih izmenjavane, štiri različne kemične enote. Dalje so znanstveniki nabrali vedno jasnejša dejstva, da genetičen material v celici vpliva na sestavo posebnih beljakovin, ki se imenujejo encimi ali kvasniki. Te beljakovine pa vladajo vsem sestavam novih spojin in raznovrstnemu presnavljanju, ki se stalno vrši v celici. Ob teh dejstvih je nastalo novo vprašanje, kako omenjena jedrna snov „narekuje“ sestavo stotin različnih encimov in sličnih beljakovin v živi celici. Beljakovine so sestavljene z različnim vrstnim redom iz le približno dvajsetih temeljnih enot, po drugi strani pa so v jedru le štiri spremenljive. Vse te ugotovitve in pa novejši izsledki so v zadnjih treh letih rodili *dednostni zakonik* (genetični kodeks), ki razlaga način shranjanja in prenašanja dednosti. V kromosomih je genetična informacija kodificirana na podlagi „alfabeta“, ki ima le štiri „črke“,

(Dalje na 4. strani)

„Življenska nit se nam sedaj razodeva kot elementarna po enostavnosti svoje temeljne zgradbe, že labirintska v zatanosti, nezastrljiva v neprenehljivosti in neomejena po svoji raznovrstnosti. Gotovo ni občudovanja vrednejše zamisli v naravi, kot je načelo, ki zatrjuje, da je linearna zamenjava štirih spremenljivk tisto informacijsko skladišče, ki povzroča vse kvalitete, katere pripisujemo življenju. In prav izraz ene teh kvalitete je v dolgotrajnem in uspešnem iskanju, ki je usposobilo človeštvo, da je po radioaktivnosti kot sodobnem Prometejevem ognju doumelo v letu 1963 osnove dednostnega zakonika, ki je posrednik sporočila, potrebnega za razvoj in ohranitev vseh živih stvari.“

(Thomas H. Jukes, American Scientist, junij 1963, str. 244).

Tiska se:

MEDDOBJE šte. 3

Pred izidom:

Karel Mauser

LJUDJE POD BIČEM

Roman

OSMI KULTURNI VEČER SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

bo v soboto 17. avgusta ob 19. uri v salonu Bullrich,
Sarandí 41

NAJNOVEJŠI IZSLEDKI O DEDOVANJU: GENETIČNI KODEKS

Predaval bo inž. *Marko Bajuk jr.* iz Mendoze

To prvo predavanje iz naravoslovnih ved bo spremljala razlaga z diapozitivi. Z njim se predstavlja SKA najmlajši rod slovenskih znanstvenikov v Argentini

Prosimo za prostovoljne prispevke

CENE za knjigo Marka Kremžarja SIVI DNEVI so za posamezno prodajo: Argentina, broširano \$ 160, vez. \$ 200; Južna Amerika: 180 (220), pesov; Italija: 1.000 (1.200), lir.; Francija: 8 (10), Nfrs.; Avstrija: 40 (50), šil.; Nemčija: 6.50 (8), DMK; Anglija, Avstralija, Kanada in ZDA: 2 (2,50), dol.

Za tiskovni sklad GLASA so darovali: g. dr. Stane Šušteršič, ZDA, 10 dol.; N.N. ZDA, — prispevek za Mavserjev roman Ljudje pod bičem 100 dol.; č. g. Jos. Sonj, ZDA, 13 dol.; g. Debevec Lojze, Morón, 12 pesov; g. Čeč Vilko, Capital, 100 pesov; g. Andrejak Tone, Haedo, 100 pesov. — Vsem najlepša hvala!

SEDMI KULTURNI VEČER

V soboto 3. avgusta je bil večer v okviru Filozofskega odseka in je predaval č. g. dr. Jože Rant o *Problematiki krščanske eksistence*. Večer je začel v imenu odseka dr. Vinko Brumen, ki je predstavil novega predavatelja na naših večerih. Za uvod je predavatelj razložil bistvo krščanstva in različna pojmovanja o bistvu krščanstva. Krščanske eksistence ni, pač so samo kristjani, ki krščanstvo realizirajo v sebi. Kristus mora biti edina norma za oblikovanje slednjega življenja. Nato je prešel k razlagi oseb Kremzarjeve najnovejše knjige, kjer je opisano zadržanje političnih zapornikov v komunistični ječi v Ljubljani. V teh živih osebah, bivših domobranci, ki si pred sodbo izprašujejo vest, vidi predavatelj naravnost edinstven dokument za ta konflikt oblikovanja krščanstva v določeni dobi. — Glavna vsebina predavanja je bila podrobna analiza in kritika dejanj teh junakov, kakor Črta, Aleša, duhovnika Cirila, itd., za časa revolucije, pod vidikom pravilnosti ali zgrešenosti dejanj z ozirom na krščansko moralo. Predavanje je bilo teološka razprava ob problemu poslušnosti Bogu v sebi ali pravu in to na podlagi najmodernejših teorij, ki se zde naravnost revolucionarne v primeri s pojmovanjem teh teološko-moralnih problemov v preteklosti. — Prav zaradi tega je vzbudilo predavanje izredno živahno debato. B. Fink je v repliki dokazoval pravilnost ravnanja junakov in je tako prišlo do nasprotja med absolutno veljavnostjo moralnih načel proti subjektivnemu relativizmu, kot ga je bilo čutiti v predavanju. V odgovoru je dr. Rant nakazal nove smeri v moralnem presojanju človeških dejanj in omenil prav razpravo profesorja Gregorjanske univerze v Rimu, pesnika K. V. Truhlarja kot enega najmodernejših pobornikov osebnostnega pojmovanja uskladanja sebe s Kristusom kot osrednjim moralističnim problemom. — Le škoda, da se je moral večer zaključiti zaradi naslednje prireditve v dvoranah. Dr. Brumen se je predavatelju prisrčno zahvalil in ga prosil še za novo predavanje o teh aktualnih problemih. Zanimivost problemov pa je bila tolikšna, da se je debata nadaljevala potem še celo uro v veži predavalnice in namenjala ne samo osebe Kremzarjeve knjige — pisatelj je bil ves čas navzoč — temveč celotno dobo in razvoj v zgodovini Cerkve. Predavatelj je vzbudil aktualni problem, ki v nas budi priznanje pa strah, tveganje in dvom, negotovost in navdušenje in zato terja novih osvetljav. G. dr. Rantu smo za ta „uvod“ in pobudo zelo hvaležni.

td

Pri državni založbi v Ljubljani je izšla v prevodu knjiga Miroslava Krleža: Deset krvavih let in drugi politični eseji. Delo je prevedel Josip Vidmar, ki bo prevedel še vsa ostala Krleževa dela v slovenščino.

SEDANJA KULTURNA SITUACIJA V DOMOVINI

Trenutna slovenska literarna situacija v domovini se razvija v znamenju boja med vedno močnejšimi modernimi strujami in ostanki po političnih dirigiranih socialističnih smeri. Titovi zimski govori, uperjeni proti modernističnim pojavom v literaturi, glasbi in likovni umetnosti, ki so jih tako radi primerjali s sodobnimi Hruščevimi kritikami sovjetskih umetnikov (tem se je priključil tudi sekretar CKKPSZ L. F. Iljičev), pa so vendarle znatno nedolžnejši. V bistvu gre le za kritike abstraktnega modernizma — in ne toliko za kritiko modernih tokov v umetnosti, ki so, kolikor so konzumentu še razumljivi, po Titovih lastnih besedah vendarle dopustni. Mučna situacija v Sovjetski zvezi, ki jo je povzročila kruta obsodba pesnikov Jevtušenka, Roždestvenskega, Veznesenskoga ali pisatelja Erenburga pa tudi nekaterih glasbenikov, kiparjev, arhitektov in slikarjev, med temi gotovo enega najpomembnejših sodobnih sovjetskih kiparjev Neizvestnega, pa je močno odjeknila tudi v naši domovini — in končno tudi drugod po komunističnem svetu. Avstrijski komunistični mesečnik Tagebuch je v svoji junijski številki v obliki diskusije zelo jasno poudaril potrebo po objektivnejšem presojanju umetnin, sploh pa je zahteval preciznejše uporabljanje terminologije moderen in modernističen (zadnji izraz bi naj bil negativen, prvi pozitiven) in je tudi dovolj razločno obsodil nestrkovo in administrativno umešavanje politikov v kulturo. Podobni odmevi so nastali tudi v Italiji in drugod, povsod pa so povdarjali pomen velike škode, ki so jo v komunistična gibanja prinesli zadnji sovjetski dogodki. V še zelo mračnjaški Češki so n. pr. iz protesta spregovorili o nemško pisocem pisatelju Franzu Kafki, ki je v zadnjih dvajsetih letih svetovno zaslovel. Vse do danes so o tem kmalu po prvi vojni umrlem Pražanu na Vzhodu molčali ali pa so ga proglasili za reakcionarnega dekadenta. Sedaj pa so se naenkrat pojavili znanstveniki, ki so tega pionirja modernizma in mojstra odtujitve na novo odkrili. Jasno je, da so vsi ti dogodki vplivali tudi na situacijo v Sloveniji. Na eni strani se je posrečilo surrealistu Gregorju Strnišu izdati drugo pesniško zbirko ODISEJ (prvo, Mozaike, je izdal leta 1959), medtem ko je najbolj moderen sodobni slovenski pesnik Veno Taufer skoraj istočasno pri Cankarjevi založbi izdal svojo drugo pesniško zbirko JETNIK PROSTOSTI (Svinčene zvezde je izdal že leta 1958). Tako sta za Zajcem tudi oba njegova sopotnika dobila še drugo zbirko. S tem pa se je tudi utrdil položaj mesečnika PERSPEKTIVE, ki izhaja sedaj že tretje leto.

PERSPEKTIVE so večino svojega prostora zadnji čas posvetile zelo tehtnim razpravam iz kulturnega, filozofsko-političnega ali gospodarskega položaja. Seveda gre za marksistično fundirane sestavke, pri katerih pa je vendarle čutiti večjo samokritičnost, objektivnost in tudi humanizem. Sploh povzroča naklonjenost perspektivcev do levega eksistencialista Sartra in do drugega brezbožnega eksistencialista Heideggerja določeno revizijo uradne marksistične linije. To se še posebno čuti v literaturi, kjer je delna svoboda zaradi možnosti spretnega uporabljanja metafor prej mogoča — in tu zdrsi umetnost vča-

Novitete na ljubljanskem knjižnem trgu: Državna založba je izdala Juša Kozaka delo *Portreti*, ki jim je napisal uvod Mitja Mejak; Miško Kranjec je pri Pomurski založbi izdal novo delo *Mladost v močvirju*; Jože Dular je pri založbi Lipa v Kopru izdal zbirko pesmi Ivana Čampe *Ivje se iskri*; založba Obzorja v Mariboru je izdala delo Lojzeta Zupanca *Lajnar svete družine*; v zbirki Knjižnice Mestnega gledališča v Ljubljani je izšla drama Branka Hofmana *Dan*

in vsi dnevi; mariborska založba Obzorja je tudi izdala knjigo esejev Josipa Vidmarja pod naslovom *Drobni eseji*; v založbi Mladinska knjiga je izšlo delo *Svetovna književnost*, izbrana dela in odlomki, prva knjiga. Delo je uredil Janko Kos s sodelovanjem Dušana Pirjevca in Staneta Miheliča; Branko Kreft urejuje zbirko *Zbrani deli Bertolda Brechta* in posamezna dela so prevedli dr. Matej Šmalc, Janko Moder in Mile Klopčič. Prva knjiga je že izšla v zbirki

sih resda že do roba med marksizmom in nekim idealizmom, prav to pa je zelo pomembno.

PERSPEKTIVE predstavljajo za oblasti vendarle trn v peti. Zato so po različnih peripetijah lansko jesen ukiniteli mesečnik MLADA POTA, na njihovo mesto pa so postavili zelo politično angažirano revijo PROBLEMI, za katero so se navdušili nekateri manj pomembni mlajši umetniki (rojstnih letnic 1930-1940), a tudi nekateri starejši (n. pr. Miško Kranjec, ki je pomladi izdal do sedaj najkvalitetnejšo letošnjo prozno knjigo MLADOST V MOČVIRJU, katere zgodba je vzeta iz predvojnega prekmurskega življenja in je polno nežne ličnosti in odličnih opisov pokrajine).

V delni demokratizaciji življenja je tudi NAŠA SODOBNOST spremenila ime v manj tendenčno SODOBNOST, okrog katere se sedaj zbirajo precej neaktivni starejši, srednji, tolerantni, a tudi mlajši umetniki. V sodobnosti se je pojavilo že nekaj člankov, ki sicer ne dosegajo kritične osti onih iz Perspektiv, a vendar pomenijo poživitev celotne slovenske situacije. Naj omenim samo to, da je članek Janeza Lajovica iz pete številke letošnje Sodobnosti (XI. letnik) Zapis k „urbanistični revoluciji“ v Ljubljani, ki ostro polemizira z načinom nepravilne gradnje v glavnem mestu Sloveniji, kjer se sedaj veliko ruši, a malo pozitivno gradi (podrli so že Jakopičev paviljon, Koslerjevo hišo, Figovca, visoke zgradbe sredi mesta pa groze zapreti celo tradicionalni pogled od Tivolija proti Gradu), povzročil skoraj zaplembo že omenjene revije, ki je bila takoj razprodana.

V Mariboru še vedno tiskajo NOVA OBZORJA, ki so med sedanji slovenskimi revijami revija, ki najdlje izhaja. Vendar imajo bolj lokalno značaj, čeprav tu in tam Ingolič, a tudi mlajši objavijo boljšo prozo in poezijo. S kritikami največ sodeluje Branko Rudolf.

V gledališkem življenju se niso pojavile kake pomembnejše novitete, tako da lahko po pravici zapišemo, da je trenutno slovensko kulturno življenje sicer v znamenju prikritega boja med modernizmi in realizmom, a tudi v delni stagnaciji: to je pa slika, ki sem jo opisal tudi lani in predlanskim. Fronta poteka na črtah Perspektiv-Sodobnost (ki skuša biti vedno bolj nevtralna) — Problemi (ki so up oblasti in skušajo pridobiti mlado inteligenco). Rezultati tega dogajanja še niso jasni, čuti pa se, da zlasti materjalistični dogmatizem vedno bolj izgublja tla pod nogami.

Po eni strani pa postaja slovenska umetnost vedno bolj zanimiva in svetovna. Tu naj omenim še enkrat veliko zaslugo perspektivcev za vse to. Kot pri dveh mladih avstrijskih avtorjih, Hansu Lebertu in njegovemu romanu Volčja koža in Herbertu Zandu z romanom Dediči ognja, ali pa — kot pri svetovno znanem srbskem modernistu Bulatoviću — tudi mladi slovenski avtorji okrog Perspektiv globokoumno analizirajo zadnje globine človeške duše. Opisujejo našo osamljenost in tragičnost v današnjem težkem času, hkrati pa tudi opozarjajo na naše senčne strani, na naše zamolčevanje slabega v preteklosti, na vedno latentne sile zlobe, krivice in noči. Tudi modernistična umetnost potrebuje etično poživitev (in to ne le pri nas, temveč tudi pri pisateljih kot Doderer, Zand itd. v Avtriji in drugod), tu pa je marsikaj odvisno tudi od nas v zdomstvu.

Lev Detela (Dunaj).

žavna založba je izdala prevod Aishilosoove *Oresteie* in je sicer prevod delo Antona Sovreta; v zbirki Svetovni roman je izšlo najboljšo delo Roberta Musila *Mož brez posebnosti* (I. del) in sicer je delo prevedel Janez Gradišnik; Rudolf Predan in Anton Kolar sta prevedla dramo J. P. Sartra *Igra je končana*; dr. Fran Bradač je prevedel delo Euripidesa *Medeia*; Prešernova družba je izdala delo Ivana Potrča *Srečanje*.

Iz slovenskega likovnega življenja v Clevelandu. S severnoameriški slovenski metropoli

Cleveland je bil edini likovni umetnik v zadnjem času kipar France Gorše. Če bi bil potreben večji organizirani nastop, so morali priti še od drugod mojstri na pomoč. V zadnjem času pa sta se v Clevelandu naselila še dva mlajša slovenska slikarja, Jože Vodlan in Miro Župančič, oba doma iz okolice Rimskih Toplic. Ponovno se je vsaj za krajšo dobo vrnil tja iz Argentine tudi slikar Milan Volovšek. V soboto 22. junija so se zbrali v Goršetovem ateljeju in ustanovili umetniški klub „Lok“ Namen kluba je prirejanje razstav, obravnavanje sodobne umetniške problematike, javna predavanja, umetnostna vodstva ter študijski izleti in potovanja. Kot prvi nastop novega kluba je bila prirejena v dneh 5., 6. in 7. julija t. l. v Baragovem domu razstava novejših del imenovanih štirih umetnikov, od katerih sta Gorše in Volovšek clevelandski slovenski publiko že znana od neke prejšnje razstave, Gorše pa zlasti iz svojih cerkvenih del. Slovenska radijska oddaja je koncem junija in v začetku julija vsak dan na razstavo vabila, prav tako slovenski tisk. Na začetek razstave so bili povabljeni tudi ustvarjalni člani SKA iz New Yorka, Chicaga in Toronta. Seznama razstavljenih del še nimamo, prav tako ne poročila o začetku in poteku razstave.

Na ameriškem knjižnem trgu je vedno več knjig in študij o dogodkih med drugo svetovno vojno. Tako je izšla pred kratkim knjiga o Pierru Lavalu, ki je bil pred vojno večkrat francoski predsednik vlade in zunanji minister. Med drugo svetovno vojno je prevzel predsedstvo vlade v Vichyju pod vodstvom maršala Petaina. Oba sta se odločila za sodelovanje z Nemčijo in Italijo, da bi tako olajšala trpljenje francoskega naroda in rešila, kar sta mislila, da se rešiti da pod okupacijo. Knjigo je napisal publicist Hubert Cole. Avtor meni, da je že prišel čas, ko je možno pisati o Lavalu mirne in bolj pravično. Po Colovem mnenju Laval ni niti izdajavec niti junak. Že po svoji zunanosti, je bil prebrisan in trdoživ francoski kmet, ki pa je imel o sebi zelo visoko mnenje; ošabnost ga je zapeljala marsikam in zato pogosto njegove koncepcije niso bile široke in zdrave. O svojem sodelovanju s Hitlerjem, se je Laval izjavil: „Če se mi bo vse posrečilo, v Franciji ne bo zadosti marmorja, da mi bodo postavili dovolj spomenikov, če pa se mi podre, potem bom padel z vrsto krogel v prsih“. Svoje sodelovanje je tudi zagovarjal takole; „Ta štiri leta okupacije bodo Francija stala manj kot pa trije meseci vojskovanja“. V letu 1936 je bil Laval v Moskvi, kjer je podpisal prijateljsko in nenapadalno pogodbo med Francijo in Sovjetsko zvezo. Tudi on je hotel biti advokat Vatikana pri ruskem diktatorju in je nagovarjal Stalina, da naj se sporazume z Vatikanom. Stalin pa je vprašal Lavala: „Koliko divizij pa ima sv. oče?“ in Laval mu je odgovoril: „Saj vam ne predlagam, da sklenete z njim pogodbo o medsebojni pomoči — samo nenapadalno pogodbo“. Cole navaja, da sodišče Lavalu ni moglo ničesar dokazati in mu niso dovolili, da bi se zagovarjal. Ko se je hotel braniti, so sodniki in porotniki vpili nad njim: „Izdajavec, propalica; vrv za vrat — dvanajst krogel v prsa“. Laval je bil menda med zadnjimi, ki je govoril z de Gaullem, predno je ta l. 1940 odšel v Anglijo. Rekel mu je: „Vi Francije ne boste rešil s tem, da se umaknete z njene zemlje“. Avtor meni, da se sodba o Lavalu zožuje na vprašanje „Ali opravičuje rešitev petih življenj smrt enega?“

— *Tržaški Tiskovni institut* je za letošnjo veliko noč— kakor smo že poročali — podelil prvo vsakoletno katoliško nagrado Vstajenje, ki znaša 50.000 lir. Letošnjo nagrado (ki je bila izjemoma podeljena za leti 1961 in 1962) si delita v Trstu živeči pisatelj *Vinko Beličič* za zbirko proze NOVA PESEM (izdala SKA!) in Ljubljčančan *Jože Udovič* za pesniško zbirko OGLEDALO SANJ. Obe knjigi sta izšli leta 1961. Nagradno žirijo so sestavili pesnik in univ. prof. dr. *Rafko Vodeb*, prof. *Jevnikar* in časnikar *Jeza* iz Trsta, prof. dr. *Kacin* iz Gorice in kritik in pisatelj *Lev Detela* z Dunaja. Nagrada je bila že svečano podeljena, vendar se pesnik Udovič ni mogel udeležiti slovesnosti.

— *Gledališče Suhumi* v Sovjetski zvezi je zelo zaslovelo s Sofoklejevo *Elektro* in Evripidovo *Medejo*, ki so ju uprizorili v stari grščini. Dotok gledalcev je tako močan, da morajo igrati na športnem stadijonu. Vodja gledališča je zaslužni umetnik abhazijske sovjetske republike *Georgi Sulikašvili*.

— *Ivan Grozni* ni bil le državnik in publicist, temveč tudi komponist. V samostanu Trojca v Zagorsku pri Moskvi so našli dve njegovi skladbi, napisani v stari notni pisavi. V Kremlju pa so v juliju 1963 pri restavracijskih delih kremeljskega zidu našli v zidu jamo in v njej grobove Ivana Groznega, njegovega sina in vojskovodje Hujškega.

— *V Evropi* stalno narašča zanimanje za argentinskega pisatelja *J. L. Borgesa*, ki je lansko leto prejel visoko svetovno nagrado Fomenter. Nemška založba je izdala njegove *Labirinte*, pozneje pa še *Črno ogledalo*. Sedaj so natisnili še knjigo *Njogve* in jaz. Kritika poudarja njegove značilnosti (sugestija, groteskna moč) in govori se že, da je *Borges* kandidat za Nobelovo nagrado.

(Dalje s 1. strani)

od katerih po tri in tri skupaj sestavljajo „besede“, ki pomenijo določeno sestavno enoto pri beljakovinah. V tem „jeziku“, ki v vsej svoji obsežnosti vsebuje le 64 mogočih „besed“, je napisan ogromen slovar z vsemi potrebnimi navodili za določeno novo bitje. Če bi to informacijo, ki je shranjena v kromosomih ene same začetne celice, kot je to prisposobil profesor *Crisk*, napisali za primer človeka, bi morali napolniti tisoč debelih knjig, da bi navodila prepisali v naše jezike. To odkritje nima danes samo naravoslovnega pomena, ampak nam bo razjasnilo mnogo koristnih vprašanj ter je trenutno ena najvažnejših niti pri raziskovanju najhujše bolezn današnje dobe, to je raka. Končno pa nam kaže eno največja zanimivosti v biologiji in nudi ponoven dokaz o modrosti vseмогоčnega Ustvaritelja.

Na kulturnem večeru SKA si bomo podrobno ogledali ta zanimiv biološki problem ter deloma tudi ponazorili z nekaterimi primernimi diapozitivi.

Marko Bajuk

— *Državna založba Slovenije* napoveduje izdajo Zbranih del Iva Andriča, ki bodo izšla v desetih knjigah: 1. Most na Drini, 2. Travniška kronika, 3. Gospodična, 4. Prekleta dvorišče, 5. Nemirna leta, 6. Žeja, 7. Jelena, žena, ki je ni, 8. Znamenje, 9. Otroci in 10. Poti, obrazi, pokrajine. V prednaročbi je cena za zbirko 14.000 din.

— *Graški založnik Stiasny* bo izdal dela Miroslava Krleže. Bankeť v Blitvi je že v tisku. Ista založba je tudi izdala roman Hrvata Petra Šegedina *Božji otroci*. V nemščino je sedaj prevedenih več Andričevih del. Izšlo je tudi več antologij, od Slovencev pa je večja pozornost posvečena samo Ivanu Cankarju.

— *Ameriške literarne nagrade* za književnost (Združenje ameriških knjigarjev) so prejeli G. F. Power za roman *Urbanova smrt*, William Stafford za zbirko pesmi *Potovanje skozi temino* in esejist *Lien Idle*.

— *Vodilna avstrijska revija Wort in der Zeit* je posvetila aprilsko številko jugoslovanski literaturi. Natisnili so tudi prevod pesmi *Mateja Bora*, *Jožeta Udoviča*, *Kajetana Koviča* in *Daneta Zajca* in proze *Bena Župančiča*. Revija mlajših avstrijskih umetnikov pa je objavila pesmi *Jožeta Udoviča*, *Daneta Zajca* in *Gregorja Strnišea* ter prozo *Branka Rudolfa*. Kot prevajavci so podpisani *Tržčan Vladimir Vrevec*, *H. F. Kulterer* (urednik revije), *H. Schneider*, *J. Messner*, *Pavel Zdovec*, a tudi *Lev Detela*.

— *Letošnje Leninove nagrade* za umetnost so dobili kirgiški prozaist *Čingiz Ajtmanov* (roj. l. 1923), *Avarec* in *Samuil Maršan* (roj. l. 1887), kipar *Gedeminas Jekubonis* (roj. l. 1929) in slikar *Pavel Korin* (roj. l. 1892). Posebno Ajtmatov je precej zaslovel, odkar ga je *Louis Aragon* prevedel v francoščino.

— *Pri Slovenski matici* je izšla MONOGRAFIJA O GREGORČIČU, ki jo je izdal dr. France Koblar. Kritika poudarja, da je pričujoča monografija izredno sistematična študija, polna čiste znanstvene morale.

— *V založbi Ljubljanske Mladinske knjige* je izšel GLASBENI SLOVARČEK, ki ga je napisal glasbenik *L. M. Škerjanc*. Slovarček je dragocen prispevek k slovenski strokovni literaturi, saj obsega poleg splošnega gradiva še slovensko in jugoslovansko ustvarjalno in reproduktivno umetnost.

— *Kranjski mestni muzej* je priredil razstavo sodobnega slovenskega slikarja *Ivana Šubica*. Umetnik se predstavlja kot ustaljena slikarska osebnost (*A. Bassin*), kot interpret težke preteklosti in gorenjske domačnosti.

— *Nemška književnost* je v zadnjih letih bogata na dramskih delih. Za *Zuckmayerjem*, *Hochwallerjem* sta se pojavili imeni: *Frisch*, *Durrenmatt*. Ta mesec pa je bila v Berlinu premiera dela *Rolfa Hochhutha*, ki je napisal svojo prvo dramo „Zastopnik“. Delo je takšnih kvalitet, da ga je prevzel v svoj program sam *Erwin Piscator*, ki je delo tudi režiral. Izjavil je, da je *Hochhuth* za *Bertoldom Brechtom* dosedaj najboljši dramatik iz vrst mladega rodu. Vsebinsko delo je problem nemške borbe proti židom med drugo svetovno vojno.

— *Na Danskem* se je zelo razmahnilo zanimanje za gledališče zlasti med mladino; na univerzi so študenti sklenili organizirati samostojno gledališko skupino. Vlada se trudi podpreti ta stremljenja in je razpisala nagrado 8.000 danskih kron (150.000 pesov) za najboljšo novo dramsko delo; mestna občina v *Kopenhagenu* pa je sklenila nakazati podporo 40.000 danskih kron skupini, ki bo gostovala po raznih šolskih zavodih.

Prišli smo že v sredino sedmega letnika knjižnih izdaj in publikacij Slovenske kulturne akcije. Vsi dobro poznate težave, s katerimi se mora boriti slovenski zamejski tisk. Poleg tega razmere argentinskega gospodarstva še vedno niso urejene in tako so naše finančne obveznosti take narave, da jih moramo čimprej kriti.

Lepo prosimo cenjene naročnike, da nam skušajo čimprej nakazati naročnino, če so še mogoče z njo v zaostanku!

Mnogo dela pa se opravlja, ne da bi sodelavci terjali kakršnokoli plačilo, ali da bi računali vsaj na delno kritje stroškov. Tudi nam prireditve močno obremenjujejo proračun — zato bomo zelo hvaležni vsem, ki bodo mogli prispevati v naš Tiskovni sklad.

Najlepša hvala!